

הבורסה בשנת 2005

שנת 2005 היתה שנה שלישית של גיאות בשוק ההון והתאפיינה בעליות שערים ומחזורי שיא במניות ובאופציות על מניות, ומחזורי שיא וגיוסי הון חסרי תקדים בשוק האג"ח. הגיאות בשוק המניות ניזונה מריבית נמוכה, נתונים מקור-כלכליים חיוביים והשלמת הליך ההינתקות, שגברו על השפעתם השלילית של עליית מחירי הנפט בעולם, התנודות בשוקי המניות בעולם והתמורות הפוליטיות בארץ. המשקיעים הזרים, הפיננסים, השקיעו סכום שיא של כ-2.2 מיליארד דולר וההפרטה הואצה. גיוס הכספים בהיקפים חסרי תקדים בשוק איגרות החוב, תרם מאוד להקטנת הריכוזיות בשוק האשראי לזמן ארוך. הסקטור העסקי גייס מהציבור כ-45 מיליארד שקל, יותר מפי שניים לעומת השנה הקודמת וזאת בעקבות צמצום ההנפקות ע"י משרד האוצר.

שוק המניות

בשנת 2005 נמשכו עליות השערים, שהחלו באוקטובר 2004. בסיכום שנתי עלה מדד המניות הכללי בכ-30%, והשלים עלייה של כ-150% מהשפל של פברואר 2003.

הגאות בשוק המניות בשנת 2005 התאפיינה בסלקטיביות, שבאה לידי ביטוי בתשואות שהשיגו המדדים המובילים השונים. מדד ת"א-25 עלה השנה בכ-30%, לאחר שמניות כ"ל, החברה לישראל וטבע עלו בכ-80%-60% ותרמו יחד כ-14% לעליית המדד. המניות הקטנות - הכלולות במדד היתר, ריכזו גם הן את עניין המשקיעים ועלו בכ-25%, בעוד שהמניות הבינוניות, מניות מדד ת"א-75, רשמו עלייה מתונה של כ-16% ומניות מדד יתר-30 ירדו בכ-6%. מדד התל-טק, המושפע מהתנודות בנאסד"ק ירד השנה בכ-7%, לאחר עלייה רצופה של כ-155% בשנתיים הקודמות.

בכל המדדים הענפיים נרשמו עליות, כאשר הבנקים המסחריים בלטו השנה עם עלייה של כ-52% ואילו חברות הביטוח והנפט עלו בכ-5% בלבד.

במונחים דולריים עלה מדד ת"א-25 השנה בכ-25% והשיג, בדומה לשנתיים האחרונות, תשואה גבוהה משמעותית מרוב הבורסות המערביות הגדולות, שעלו ב-2005 בשעור של עד 10%.

מחזור המסחר היומי הממוצע במניות רשם שיא היסטורי והוא הסתכם בכמיליארד שקל - גבוה בכ-50% לעומת אשתקד ופי 2.5 בהשוואה ל-2003. ב-29 בדצמבר, יום פקיעת האופציות על מדד ת"א-25, נרשם מחזור שיא של כ-3.1 מיליארד שקל. המסחר במניות הגדולות, מניות מדד ת"א-25, ריכז גם השנה כ-63% מסך המסחר במניות.

בתל אביב חלה עלייה בהנפקת מניות ואילו בגיוס הון בבורסות זרות ע"י חברות דואליות חלה ירידה. גיוס ההון בשוק המניות הסתכם השנה בכ-14.3 מיליארד שקל, לעומת כ-16.2 מיליארד שקל בשנה הקודמת.

בהנפקת מניות לציבור בישראל, נרשמה עלייה חדה בפעילות ובסיכום שנתי גוייס סכום של כ-6.6 מיליארד שקל - כפליים מהסכום שגוייס אשתקד. כשליש מהסכום גוייס בהנפקת הזכויות שביצעה **דיסקונט השקעות** בסך של כ-2.2 מיליארד שקל - הנפקת הזכויות הגדולה ביותר בתולדות הבורסה. מרבית ההנפקות בוצעו ע"י חברות השקעה ואחזקות, לעומת חברות הנדל"ן והתעשייה שבלטו בשנה שלפניה.

שיאים ונתונים עיקריים בשנת 2005

- 30%-25% - עלייה שנתית במדדים המובילים - מדדי ת"א-25, ת"א-100 ומדד המניות הכללי - שבעקבותיה נקבעו רמות שיא.
- מיליארד שקל - מחזור המסחר היומי הממוצע במניות בשנת 2005.
- 3.1 מיליארד שקל - המחזור במניות ב-29 בדצמבר, יום פקיעת האופציות על מדד ת"א-25.
- 14.3 מיליארד שקל - סך גיוס ההון בשוק המניות בשנת 2005.
- 2.2 מיליארד שקל - הנפקת הזכויות הגדולה בתולדות הבורסה - בוצעה ע"י **דיסקונט השקעות**.
- 3.3 מיליארד שקל - יתרת מכירות בחסר במניות בחודש יולי.
- 2.2 מיליארד דולר - סך ההשקעות של משקיעים זרים פיננסים בשוק המניות בתל-אביב בשנת 2005.

כשליש נוסף, כ-2.4 מיליארד שקל, בוצע ע"י 24 חברות חדשות, לעומת כ-1.7 מיליארד שקל, שגויסו ע"י מספר דומה של חברות חדשות, אשתקד. בלטו בגודלן השנה ההנפקות של החברות החדשות **דור אלון** ו**דלק נדל"ן**, שגייסו כ-410 ו-250 מיליון שקל, בהתאמה. שווי השוק של החברות שהנפיקו לראשונה מניות בבורסה בשנת 2005, הגיע בסוף השנה לכ-7.5 מיליארד שקל.

הקצאות פרטיות של מניות בשוק המקומי, בשנת 2005, הסתכמו בכ-4.3 מיליארד שקל לעומת כ-3.2 מיליארד שקל בשנה הקודמת. בלטה ההקצאה שביצעה החברה האמריקנית **פריגו**, בסך כ-1.8 מיליארד שקל, תמורת מניות "אגיס". פריגו היא החברה הראשונה שהתאגדה בארצות הברית וביצעה רישום כפול.

מימוש סופי של כתבי אופציה למניות והמירים הזרים לחברות כ-1.3 מיליארד שקל נוספים.

בשנת 2005 בוצעו הנפקות והקצאות פרטיות בחו"ל בסך כ-2.1 מיליארד שקל בלבד, לעומת כ-9.1 מיליארד שקל בשנה שלפניה (רובם בהקצאה פרטית של "טבע"). כמיליארד שקל, מתוכם, גויסו בהנפקת מניות שביצעה **נייס** לציבור בארה"ב, כ-355 מיליון שקל גויסו בהנפקת מניות ורישום למסחר בלונדון שביצעה **פרוטרום**, וכ-230 מיליון שקל ע"י **איתוראן**, שהנפיקה מניות בנאסד"ק.

בעלי העניין המשיכו גם השנה למכור מניות בשווי של כ-5 מיליארד שקל לעומת כ-6 מיליארד שקל בשנה הקודמת, ותרמו בכך להגדלת הכמות הצפה בשוק בסוף השנה לכ-55% - גבוהה ב-3% לעומת סוף שנת 2004.

האווירה האופטימית במשק באה לידי ביטוי גם בעלייה חדה בביקוש למניות מצד משקיעים זרים, שאינם בעלי עניין. אלה הזרימו בשנת 2005 סכום של כ-2.2 מיליארד דולר – פי ארבעה לעומת 2004, בה רוב ההשקעות של הזרים התבצעו ברבעון האחרון. בסוף השנה החזיקו המשקיעים הזרים כ-11% משוק המניות, עלייה באחוז לעומת שנה קודמת.

השקעות המשקיעים הזרים במניות קוזזו ע"י השקעות ישראלים במניות בחו"ל בסכום דומה של כ-2.2 מיליארד דולר. העלייה בהשקעות תושבי ישראל בחו"ל נבעה, בין היתר, מהשוואת שיעור מס רווחי הון על השקעות ישראלים בחו"ל למס המוטל על השקעות בשוק המקומי, החל מתחילת שנת 2005.

ההפרטה של הבנקים המסחריים והחברות הממשלתיות הבורסאיות כמעט והושלמה השנה, עם מכירת גרעיני השליטה בבנקים **לאומי ודיסקונט** וב**בזק**. המדינה גייסה בשנת 2005 כ-8.8 מיליארד שקל, לעומת כ-0.6 מיליארד שקל בשנה שעברה.

כ-4.2 מיליארד שקל, גויסו במכירת 30% ממניות **בזק** באמצעות מכרז, לקרן "אייפקס", חיים סבן, ומורי ארקין; כ-2.5 מיליארד שקל במכירת כ-10% ממניות **בנק לאומי** לקבוצת משקיעים אמריקנית – "סרברוס-גבריאלי"; וכ-2.1 מיליארד שקל גויסו במכירת כ-10% ממניות **בנק לאומי** למשקיעים מוסדיים. בנוסף, צפויים להתקבל כ-1.3 מיליארד שקל מהשלמת העסקה למכירת גרעין השליטה ב**בנק דיסקונט** לקבוצת "ברונפמן-שרוהן".

השלמת עסקה זו תביא את סך התמורה מהפרטות שבוצעו השנה ליותר מ-10 מיליארד שקל - סכום המתקרב לזה שגייסה הממשלה בהפרטה בשנת 1997, בה נמכרה השליטה ב"בנק הפועלים".

ההפרטה בשנת 2005

(במיליארדי שקלים)

2.1 2.5	מימוש אופציות רכישה ומכירת מניות לציבור מכירת גרעין השליטה (10%) לקבוצת "סרברוס-גבריאלי".	לאומי
4.2	מכירת גרעין השליטה (30%) לקרן "אייפקס", חיים סבן ומורי ארקין.	בזק
1.3	מכירת גרעין השליטה (26%) למשפחת "ברונפמן שרוהן"*	דיסקונט
10.1		סה"כ

* ההסכם נחתם בפברואר 2005, טרם בוצע.

שמונה חברות חדשות עשו השנה רישום כפול: **אינטרנט זהב**, **פריגו** (חברה אמריקנית שמיזגה לתוכה את "אגיס"), **שמיר אופטיקה**, **אקס טי אל**, **תפרון**, **תאת טכנולוגיות**, **קמטק וסילקום**. בכך הגיע מספר החברות הנסחרות במקביל בישראל ובחו"ל ליותר מ-50, מתוכן 33 דואליות חדשות.

בסוף 2005 רשומות למסחר בבורסה 584 חברות בדומה למספר החברות בסוף שנת 2004. השנה נמחקו 13 חברות בעקבות הצעות הרכש, 13 חברות נמחקו עקב אי עמידה בכללי השימור ושלוש חברות נמחקו מהמסחר מסיבות אחרות.

שוק מוצרי המדדים

שוק מוצרי המדדים המשיך להתבסס ולהתפתח, והשנה הונפקו 11 תעודות סל חדשות על מדדי מניות. שבע תעודות הונפקו על מדדים מקומיים חדשים, שהנהיגה הבורסה השנה: נדל"ן-15, פיננסים-15 יתר-30. ומדד מעלה. ארבע תעודות סל הונפקו על מדדי מניות בינלאומיים נוספים - הודו, מזרח אירופה ודרום אמריקה. תעודות אלה מצטרפות ל-10 תעודות סל, המייצגות את מרבית המדדים המובילים בעולם, שהונפקו בשנה הקודמת. כיום נסחרות בבורסה 39 תעודות סל על מדדי מניות.

המקום המרכזי של תעודות הסל בת"א התבטא גם בעלייה החדה במחזור המסחר היומי בתעודות סל על מדדי מניות מקומיים מכ-30 מיליון שקל ב-2004 ליותר מפי שניים בשנת 2005. במקביל, ירד מחזור המסחר היומי בתעודות סל על מדדי מניות בינ"ל מכ-25 מיליון שקל ב-2004 לכ-18 מיליון שקל בלבד השנה. סה"כ מהווה מחזור המסחר בתעודות סל כ-9% מסך המחזור בשוק המניות.

שווי החזקות הציבור בכל התעודות עלה והסתכם בספטמבר 2005 בכ-6.1 מיליארד שקל, לעומת כ-5 מיליארד שקל אשתקד, שהיוו כ-15% מסך התעודות שהונפקו (כ-85% מסך התעודות הוחזקו ע"י חברות בנות, לשם מכירתן לציבור בעתיד).

במקביל להתפתחות שוק תעודות סל על מדדי מניות, הונפקו השנה, בשוק איגרות החוב, שתי תעודות נוספות: סדרה ראשונה מסוגה בבורסה של תעודת סחורה, הניתנת להמרה לשווי מחיר הזהב בבורסה בלונדון, וכן סדרה ראשונה של תעודות סל על מדד איגרות חוב ממשלתיות צמודות מדד לטווח בינוני. יש לציין, כי בשלב זה היקף הפעילות בתעודות אלה נמוך.

תעודות בחסר ומכירות בחסר

- בסוף הרבעון השלישי של 2005, הונפקו לראשונה בבורסה, תשע תעודות בחסר על מדדי מניות ישראלים ובינלאומיים, המשמשות תחליף למכירה בחסר של המניות המרכיבות את המדד. שש הן תעודות בחסר על מדדי ת"א-25, ת"א-100 ות"א-75, ושלוש נוספות הן על מדדי מניות בארה"ב - S&P 500, NASDAQ 100.
- שווי החזקות הציבור בתעודות בחסר הגיע בספטמבר 2005 לכ-500 מיליון שקל.
- ביטוי נוסף להתפתחות ולשכלול שוק המניות היא העלייה החדה ביתרות מכירות בחסר במניות, לסכום חסר תקדים של כ-3.3 מיליארד שקל ביולי, כמעט כולו במניות מדד ת"א-25.

שוק איגרות החוב

שוק איגרות החוב הלא ממשלתיות התאפיין בשנת 2005 בהנפקות רבות וגדולות, שהיו תוצאה של המפגש בין החברות שרצו לגייס הון בשערי הריבית הנוחים מחוץ לבנקים, לבין הביקושים הגדולים לאג"ח מצד המשקיעים המוסדיים. הצמצום החד בגיוס ההון הממשלתי ושיעור הריבית הנמוך במשק איפשרו לחברות לגייס הון בהיקף חסר תקדים של כ-45 מיליארד שקל באמצעות איגרות חוב, מרביתן צמודות מדד.

שערי איגרות החוב עלו השנה ריאלית בכ-3.5%, בדומה לשנה קודמת, בעקבות עלייה של כ-4.2% באיגרות החוב צמודות המדד ועלייה של כ-3.6% באיגרות החוב הלא ממשלתיות צמודות המט"ח. איגרות החוב הלא צמודות עלו בכ-2.9% בלבד.

בחמשת החודשים הראשונים של השנה, על רקע הרגיעה בשער השקל מול הדולר, רשמו איגרות החוב צמודות המט"ח עלייה של כ-2.4% בלבד, לעומת עלייה של כ-4.4% באיגרות החוב צמודות המדד. ביוני, עם תחילת הפיחות בשער השקל ביחס לדולר, בשיעור של כ-6.8% עד סוף השנה, השיגו איגרות החוב צמודות המט"ח תשואה של כ-1.1% בעוד איגרות החוב צמודות המדד נותרו כמעט ללא שינוי.

מחזור המסחר היומי בכל איגרות חוב עלה ב-40% והגיע לשיא של כ-1.3 מיליארד שקל. מחזור המסחר היומי באג"ח לא ממשלתיות קפץ השנה פי שלושה לעומת אשתקד והגיע לכ-216 מיליון שקל. ב-2005 נמשכה הירידה בהנפקות אג"ח ע"י משרד האוצר בשוק המקומי, וזאת בעקבות צמצום הגרעון התקציבי וביצוע הנפקות אג"ח באירופה. הנפקות הממשלה בשוק המקומי בשנת 2005 הסתכמו בכ-32 מיליארד שקל ברוטו, לעומת כ-44 ו-36 מיליארד שקל בשנים 2003 ו-2004 בהתאמה. גיוס ההון ע"י משרד האוצר בתל אביב נטו, בניכוי פידינות, הסתכם השנה בכ-5.4 מיליארד שקל בלבד - כרבע מהגיוס בכל אחת מהשנתיים הקודמות.

במקביל לצמצום ההנפקות הממשלתיות הגיעו השנה לפידיון סופי 14 סדרות של אג"ח ממשלתיות צמודות מדד, מסוג "גליל". כתוצאה מהמעבר לסדרות גדולות של אג"ח ממשלתיות, נסחרות בסוף השנה 39 סדרות בלבד של אג"ח צמודות מדד לעומת כ-100 סדרות לפני חמש שנים.

שיאים ונתונים עיקריים בשנת 2005

- 1.3 מיליארד שקל - מחזור המסחר היומי הממוצע בכל איגרות החוב בשנת 2005.
- 2.1 מיליארד שקל - מחזור שיא בכל איגרות החוב ב-20 ביוני.
- 216 מיליון שקל - מחזור יומי ממוצע באג"ח לא ממשלתיות (פי שלושה לעומת 2004).
- 45.1 מיליארד שקל - גיוס הון ע"י הסקטור העסקי באמצעות איגרות חוב.
- 2 מיליארד שקל - הנפקת האג"ח הגדולה ביותר בבורסה - בוצעה ע"י פרטנר.
- 5.4 מיליארד שקל - גיוס ההון הממשלתי נטו (ירידה של 70% לעומת 2004).

בשנת 2005 זינק גיוס ההון באיגרות חוב לא ממשלתיות, לא כולל הנפקות והקצאות לחברות בנות, לכ-45.1 מיליארד שקל - לעומת כ-20.2 וכ-11.6 מיליארד שקל בשנתיים הקודמות. עיקר העלייה השנה חלה, כאמור, באג"ח קונצרניות צמודות מדד, בעוד שבשנה שעברה בלטו הנפקות של איגרות חוב מובנות צמודות מט"ח.

* כ-21.6 מיליארד שקל גויסו בהנפקות והקצאות של איגרות חוב חברות, רשומות למסחר, רובן צמודות מדד, יותר מפי שלושה לעומת שנה קודמת. כשליש מהסכום גויס ע"י הסקטור הבנקאי, כאשר בלטו - **לאומי מימון ופועלים הנפקות**, שביצעו מספר הנפקות בסכום כולל של כ-2.9 וכ-2.1 מיליארד שקל, בהתאמה. הסקטור הריאלי גייס בהנפקות אג"ח כ-15.5 מיליארד שקל, כאשר **פרטנר** ביצעה את הנפקת האג"ח הגדולה ביותר בתולדות הבורסה בסכום של 2 מיליארד שקל ו**חברת חשמל** גייסה סכום דומה בשלוש הקצאות פרטיות.

* במסגרת ההנפקות וההקצאות שיוחדו למשקיעים המוסדיים בלבד הונפקו ונרשמו בבורסה ("רצף מוסדיים" ונ.ש.ר) איגרות חוב בסך של כ-18 מיליארד שקל. מאז השקת מערכת "רצף מוסדיים"

יצויין כי השנה עברו תשע סדרות אג"ח, בשווי של כ- 2.7 מיליארד שקל, מהמסחר ה"מוסדי" למסחר רגיל.

* כ-3.6 מיליארד שקל גויסו בהנפקות לציבור של אג"ח מובנות, לעומת כ-2.1 מיליארד שקל בשנה הקודמת. בלטה גלילה הפקדות, שהנפיקה אג"ח מובנות צמודות מדד בשווי של כ-1.8 מיליארד שקל. כמו כן, גויסו כ-0.8 מיליארד שקל באמצעות אג"ח מובנות לא צמודות וסכום דומה באמצעות אג"ח מובנות צמודות מט"ח.

* רק כ-0.2 מיליארד שקל גויסו השנה בהנפקות לציבור של תעודות פיקדון צמודות מט"ח, לעומת כ-1 מיליארד שקל אשתקד.

השנה גדל מגוון המוצרים הפיננסיים שהונפקו לציבור וכיום נסחרות בבורסה אג"ח מובנות מגובות באג"ח של עשרות חברות בינלאומיות; אג"ח מובנות התלויות בשערי ריבית בארץ ובעולם; אג"ח מובנות צמודות מט"ח מסוג ברירה כפולה (דולר/אירו); אג"ח מובנות לא צמודות התלויות בעליית/ירידת ריבית בנק ישראל ותעודות פיקדון על מטבעות/סלי מטבעות מרחבי העולם (בנוסף לפיקדונות דולר ואירו, שהונפקו כבר בעבר).

* מימוש סופי של כתבי אופציה לאיגרות חוב, הזרים לחברות כ-1.7 מיליארד שקל, נוספים. מתוכם, כ-0.7 מיליארד שקל וכ-0.5 מיליארד שקל לכלכלית ירושלים ודלק נדל"ן, בהתאמה.

אג"ח מובנות, מרביתן צמודות מדד, בשווי של כ-8.5 מיליארד שקל, תעודות פיקדון צמודות מט"ח, בשווי כ-6.5 מיליארד שקל ואג"ח חברות בשווי של כ-3.3 מיליארד שקל הוקצו לחברות בנות, בשנת 2005, במטרה למכרן בעתיד במהלך המסחר.

מלווה קצר מועד

בשוק המלווה קצר המועד נרשמה תנודתיות רבה בפעילות אך בסיכום שנת 2005 הסתכם המחזור בכ-675 מיליון שקל ביום, בדומה למחזור בשנת 2004. יצויין כי שערי המק"מ עלו בכ-1.3% בלבד, לאחר עלייה של כ-4% ב-2004. התשואה השנתית לפידיון עלתה לכ-5% בסוף השנה, לעומת כ-4% בסוף דצמבר 2004.

במהלך שנת 2005 נרשמה עלייה חדה נוספת ביתרות המק"מ שבידי הציבור, ובסוף השנה הסתכמו היתרות בכ-84 מיליארד שקל לעומת כ-72 מיליארד שקל בסוף שנת 2004, וכ-55 מיליארד שקל בסוף שנת 2003.

שוק הנגזרים

באופציות על מדד ת"א-25 נרשמה עלייה חדה בפעילות, במקביל למחזורים הערים בשוק המניות. מחזור המסחר היומי הגיע לשיא של כ-258 אלף יחידות ביום והיה גבוה בכ-70% מהמחזור בשנה הקודמת. ביום 26 באוקטובר נרשם המחזור הגבוה ביותר מאז השקתן - כ-667 אלף יחידות.

סטיות התקן הגלומות באופציות היו נמוכות יחסית במשך כל חודשי השנה. הרמה הנמוכה ביותר של סטיות התקן – 11% נרשמה במהלך חודש יוני.

המסחר באופציות הדולריות אופיין השנה בתנודתיות רבה ובסיכום שנתי נסחרו כ-27 אלף אופציות ביום – בדומה למחזור בשנה הקודמת.

בסקירה זו מוצגים התשואות ושינויי השער במונחים ריאליים, לאחר ניכוי עליית מדד המחירים לצרכן ב-2005 (2.4%), לשם השוואה רב שנתית. שאר הנתונים הינם במונחים נומינליים.